

Tot op heden is er geen boek beschikbaar dat diepgaand recht doet aan de impact van wat de Molukse gemeenschap heeft meegeemaakt gedurende de Japanse en de Bersiap-oorlogen en de 'staart' daarna: de samenhang met de overkomst naar en het verblijf in Nederland en hoe de Molukkers dit hebben beleefd. De verwaarlozing van de impact van de Molukse geschiedenis op de Molukse bevolking – zowel in Nederland als in de Molukken – wordt met dit boek zoveel mogelijk rechtgetrokken.

Nogmaals: een diepgaande psychohistorische analyse van het Molukse verblijf in Nederland, die recht doet aan de ernst en de aard van de gebeurtenissen, ontbreekt! Tegen de achtergrond van hun bijzondere geschiedenis van vóór hun overkomst naar Nederland en de (samenhang met) de gewelddadige acties in de jaren zeventig van de vorige eeuw, is het verbazingwekkend dat er nauwelijks aandacht hiervoor is. Nu de tweede generatie nog beschikbaar is, kunnen de kinderen van de eerste generatie putten uit hun ervaringen. Nu kan het nog.

Niet onbelangrijke vragen die beantwoord dient te worden, zijn: Hoe moet je het verblijf van de Molukse gemeenschap in Nederland eigenlijk zien? Hoe moet je het verblijf van een hele bevolkingsgroep in Nederland sinds 1951 kwalificeren, in relatie tot de aanleiding en de reden waarom zijn naar Nederland zijn gedeporteerd?

In dit boek sta ik stil bij de beleving en de interpretatie dat Nederland beschouwd moet worden als Kamp Nederland of Ballingsoord Nederland, zulks in het verlengde en tegen de achtergrond van de oorlogservaringen (inclusief die tijdens de RMS-oorlog) in onder meer Japanse en Indonesische (republikeinse) kampen, loodsen en kazernes sinds 1942 tot en met 1951.

In mijn meest recente boek, *De pijn is hard, omdat ik zacht ben*, heb ik aandacht gevraagd voor de intergenerationele, traumatische doorwerking op hun kinderen en kleinkinderen van wat de eerste generatie Molukkers collectief heeft ondergaan.

Maar in dit boek, en met dit boek, doe ik een noodzakelijke sub-historische stap terug. Een noodzakelijke stap om stil te kunnen staan bij de wreedheden en gruwelen die de Molukse gemeenschap, die in 1951 naar Nederland werd gedeporteerd, heeft ondergaan in de periode 1942-1949 gedurende zowel de Japanse oorlog als de Bersiap-periode. Maar ook de komst naar Kamp/Ballingsoord Nederland was een extreem wrede ervaring. Het is uitermate belangrijk grondig kennis te nemen van wat het met de Molukse mens heeft gedaan en nog doet.

Indonesische nationalisten. Dus echt tijd om de gruwelen van de Japanse oorlog te kunnen verwerken, had hij niet! Maar ook pal na de Bersiap-periode, dus sinds 1949, was er geen tijd om op adem te komen van de wreedheden tijdens de oorlog met de Indonesiërs. Want de aan Nederland loyale Molukkers kregen in de periode 1949-1951 te maken met de Indonesisch-Javaanse dreigingen en spanningen.

De overgang naar Nederland heeft de Molukker emotioneel 'platgedrukt'. Men voelde dat men op de hielen werd gezeten. Waakzaamheid en paraatheid waren dan ook nog nodig! Het *tijdelijk* verblijf in Nederland is nadien niet gespeend gebleven van continue traumatiserende omstandigheden. Het tijdelijke karakter van het verblijf aan de andere kant van de wereld was op zich al stressvol.

Mevrouw L.S (tweede generatie Molukker) vertelt: *"Toen we pas in Nederland waren, zag ik aan onze ouders, hoe ze met hun trauma's omgingen. Ik was vier à vijf jaar in de beginjaren vijftig toen ik fysiek gestraft werd. Onder meer moesten we onze oren stevig vasthouden en eraan trekken en gelijk moesten we honderd keer pompen. Dat was hoe onze ouders omgingen met hun trauma, niet met woorden."*

Je kunt dan ook stellen dat de Molukse gemeenschap in 1951, toen ze in Nederland aankwamen, collectief een gemeenschap was met zowel de nodige fysieke als psychische littekens.

De heer W.M. (1985, R.I.P.), eerste generatie Molukker: *"Toen we net in Nederland in onze barak aankwamen, we alleen zaten in de kamer met drie kinderen en ik verdwaasd om me heen keek, voelde ik een diepe angst. Het voelde donker. Een gevoel van paniek. Ik kon toen nauwelijks ademen. Een diepe schok. Ik besepte: we zijn in een totaal andere wereld, aan de andere kant van de wereld. Ik kreeg kippenvel. Een huivering van angst. Stilte overmande mij. Ik was geblokkeerd, machteloos. Het was haast vergelijkbaar met het meemaken van een onthoofding. Dat heb ik in een jappenkamp gezien. Aankomen in onze barak en dan beseffen dat je aan de andere kant van de wereld bent, is zo beangstigend. Het is onwerkelijk. Ik voelde misselijkheid, voelde me verdoofd. Ja, het besef is vergelijkbaar met de beleving van een onthoofding. Maar ook een soort gevoelloosheid, een kalmte, alsof het tot je doordringt dat er niets aan te doen valt. Het voelt alsof het toch niet echt is wat je meemaakt. Ongeloof. Betekenisloos."* Dhr. W.M. is later astmapatiënt geworden.

## 40 Molukse gemeenschap mishandeld

Dit hoofdstuk geeft een nadere beschouwing over en duiding van de onjuiste wijze waarop met de Molukse gemeenschap in de jaren vijftig is omgegaan. De analyse leidt tot de conclusie dat er sprake is geweest van een collectieve, systematische mishandeling van de Molukse gemeenschap door de Nederlandse overheid. De Molukse gemeenschap kreeg te maken met de totalitaire macht van de Nederlandse overheid.

### 40.1 Misbruikt

De kenmerken van een concentratiekamp – internering en de inherente psychodynamiek – zien we terug in het Nederlandse deportatiebeleid van de Molukse gemeenschap naar Nederland. De Nederlandse militaire overheid, met op de achtergrond ook de Indonesische overheid, speelt hierbij een belangrijke rol.

In de hiërarchische militaire gezagsverhouding tussen Nederland en de Zuid-Molukse militairen, waren de Zuid-Molukkers afhankelijk van Nederland. Hierdoor kon Nederland de Zuid-Molukkers met een militair bevel dwingen om zich te laten inschepen naar de andere kant van de wereld. Dit om Indonesië, dat in oorlog was met dezelfde Zuid-Molukse gemeenschap in de Zuid-Molukken, ter wille te zijn. Dit, terwijl diezelfde Zuid-Molukse gemeenschap bij voorkeur naar de Zuid-Molukken overgebracht wilde worden, om daar gedemobiliseerd te worden en/of zich aan te sluiten bij het leger van de pas geproclameerde Republiek der Zuid-Molukken. Tegen de achtergrond van deze politiek-psychologische dynamiek besloot Nederland met een dienstbevel 12.500 Molukkers te dwingen om naar de andere kant van de wereld gedeporteerd te worden.

Het gebruik maken van een dienstbevel kan beschouwd worden als het misbruiken van de militaire hiërarchie. De kwalificatie van deze handelwijze als 'misbruik' wordt bevestigd door de daaropvolgende opportune, inhumane handelwijze van de Nederlandse overheid, namelijk om bij aankomst van de Zuid-Molukkers in Nederland de Molukse militairen terstond te ontslaan, waardoor men – berooid en psychologisch geschokt – letterlijk met lege handen met vrouw en kinderen aan de andere kant van de wereld is beland.

Dit kan beschouwd worden als een wrede, zeer laakbare, ernstige